

ДУНАВСКИ ДИЈАЛОЗИ 2015.

Трећи међународни Фестивал савремене уметности подунавског региона, *Дунавски дијалози 2015*, одржан је ове године у Апатину и Новом Саду у периоду од 28. августа до 30. септембра.

Обухватио је један симпозијум, шеснаест изложби, двадесет догађаја на четрнаест локација у Новом Саду и три локације у Апатину. Учествовало је 56 уметника и петнаест теоретичара уметности из тринаест земаља подунавског макрорегиона (Немачка, Аустрија, Словачка, Мађарска, Хрватска, Србија, Румунија, Бугарска, Украјина, Словенија, Чешка Република, Босна и Херцеговина, Црна Гора). Ове године у фокусу су биле земље бивше Југославије. Поред Србије и Хрватске, које су учествовале у претходним издањима, у новом издању представљене су уметничке сцене Босне и Херцеговине, Словеније и Црне Горе.

Фестивал савремене уметности подунавских земаља *Дунавски дијалози* је 2012. године као пилот пројекат покренула галерија „Бел Арт“ у сарадњи са „Ерлин галеријом“ из Будимпеште. У нултом издању у петроварадинском подграђу на левој обали Дунава приређене су четири изложбе у којима су учествовали по један мађарски и један српски уметник. Следеће, 2013. године, одржан је први званичан фестивал на коме је учествовало 80 уметника из десет земаља. Прошле године на *Дунавским дијалозима 2014*, на 18 изложби учествовало је 90 уметника, куратора и критичара из региона.

Концепт фестивала је да свака земља избором селектора из матичне земље представи актуелну сцену; приређују се изложбе у којима учествују уметници из целог региона, али и посебни уметнички програми, перформанси, видео-пројекције, округли столови и радионице.

Овогодишња тема фестивала „Уметност у доба (не)емоционалности“ (подразумева и централну изложбу и симпозијум) бавила се атмосфером електронски умреженог света, у којем је човек-појединац све више условљен технолошким окружењем и интегрисан у најразличитије глобалне ситуације, а све мање посвећен самом себи, сопственој емоционалности. Незаустављиво агресивна медијска култура атакује на нашу персоналност, све више потискујући и смањујући просторе интимности. Друштвене мреже мењају односе међу људима, па нас беспрекорно прецизна електроника својим бројчаницима упозорава на досегнути број „пријатеља“ који су нам се придружили својим статусима: пријатељ више није неко близак, неко с ким смо у непосредном контакту, с ким ћемо директно разговарати и ко ће нас разумети и с ким ћемо остварити емоционални однос – него се тако данас именују неки нама непознати и најчешће веома удаљени људи. Уместо стварних емоција – нуди нам се виртуелна комуникација, својеврсни сурогат стварних људских односа...

У времену када слика/сликарство више није доминантни визуелни језик; када је завладала визуелност заснована на технолошким сликама, када је уметничка визуелна јединица подједнако производ човека и технологије – појам емоционалности која је дуго била у средишту уметничког израза, данас се и те како мења и проблематизује. Отворени су нови простори уметничког делања и стварања. Све то доноси нове и другачије уметничке ситуације, резултате и поруке. Због тога тему „Уметност у доба (не)емоционалности“ сматрамо одиста провокативном, уверени да је у актуелном тренутку подједнако примењива у уметничким збивањима у земљама проширеног подунавског региона. Кустоси централне изложбе били су Hartvig Knak (Аустрија), Vladimir Beskid (Словачка) и Сава Степанов (Србија)

Занимљиви део програма *Дунавских дијалога*, уведен прошле године изложбама „235 km, 100 година: српски и аустријски уметници данас“, приређеним у Зрењанину те у аустријским градовима Бадену и Медлингу насловљен је „Cooperation extended“. Ради се, заправо, о наставку уметничких сусрета остварених у претходном издању. Тако ће у оквиру *Дунавских дијалога 2015*, крајем године бити приређене изложбе словачких уметника у Музеју савремене уметности Војводине и српских уметника у Kunstthale-у у Кошицама (Словачка).

Организатори Фестивала креативно користе специфичност Новог Сада и својим програмима повезују пешачку зону ужег центра града. У току трајања фестивала Нови Сад се трансформише у јединствен и динамичан уметнички амбијент. Сведоци смо да се у нашем граду развија јединствен фестивал савремене визуелне уметности на коме се сусрећу, размењују уметничке идеје, умрежавају и реализују заједнички пројекте уметници, кустоси, институције подунавског региона.

УТИСЦИ УЧЕСНИКА И ПУБЛИКЕ О ОВОГОДИШЊЕМ ФЕСТИВАЛУ:

СЛАВИЦА ПОПОВ, историчарка уметности: Централна изложба фестивала савремене уметности *Дунавски дијалози 2015*, под називом „Уметност у доба (не)емоционалности“ постављена је у простору Галерије ликовне уметности поклон збирке Рајко Мамузић у Новом Саду где је омогућено да се изложба постави у три сегмента/три спрата од којих сваки заузима неколико соба као више делимично омеђених изложбених простора. Кустоси изложбе Hartvig Knak (Аустрија), Vladimir Beskid (Словачка) и Сава Степанов (Србија) су искористили овај простор за представљање радова двадесет уметника из подунавских земаља.

Сама тема изложбе не поставља питање да ли је уметност могућа у времену без емоција него преиспитује тренутне социолошке околности у којима настаје уметност. Доминација уметности која настаје употребом технологије на овој изложби (видео радови, 3D анимације, фотографије...), нарочито у селекцији Vladimira Beskida, потврђују тезу Саве Степанов да је карактер нашег схватања слике промењен, а сликарство више није водећи медиј. Ово је последица сложених релација између уметности, друштва, науке и технологије што омогућава да се уметност сагледава као средство комуникације садржаја који не мора бити уметнички већ од неког општег интереса. Овој ситуацији погодује неминован технолошки развој који нам пружа велике могућности комуникације, информисања и едуковања али такође и манипулације и злоупотребе.

У таквом окружењу уметност преиспитује границе колико треба допустити технологији да нам омогући ефикасност и лагодност (Исидора Тодоровић, Стеван Којић, Нада Денић), а широко схваћена тема дозвољава да уметници кроз своје радове преиспитују теме идентитета (Јан Вичар, Вендел Ваштар), затим реалне, имагинарне, историјске, менталне просторе (Ева Петрич, Оља Тријашка Стефановић, Ulrike Königshofer), као и да своје ставове и емоције изразе употребом тела (Наташа Теофиловић, Ева Петрич, Stephanie Guse, Brigitte Lang, Marikke Heinz Hoek).

Како Сава Степанов наглашава, технолошко окружење отуђује појединца од себе и своје емоционалности, али уметност у технолошким медијима успева да обезбеди довољно емоционалности, емпатије, осећајности као било који други медијум. Са њим се слаже Hartvik Knak који тврди да, иако нам технологија нуди сурогат емоција, емоционалност игра велику улогу у нашем друштву, те да су стога емоције важне за разумевање односа у њему, а да уметници у својим радовима бележе све те односе и промене. Исто тако и Vladimir Beskid констатује да се ситуација полако креће у супротном правцу од аналитичког односа према стварности ка све већем емоционалном набоју. Можда је зато његов избор за ову изложбу пао само на жене уметнице као могуће носиоце нове емотивности (Anetta Mona Chişa и Lucia Tkáčová, Lena Von Lapschina, Оља Тријашка Стефановић, Pavla Sceranková и Vladeva Dixebová).

Све у свему тема која је обележила овогодишње *Дунавске дијалоге* јесте тема која прати дешавања у свету и уметности, а питање емоционалности нашег времена веома је актуелно јер нам пружа могућност његовог сагледавање из више углова, рецимо онолико колико има врста емоција, а ова изложба нам пружа неколико могућих, географских, културолошких, историјских, родних, али и неких других погледа на ову тему.

САВА СТЕПАНОВ, ликовни критичар, уметнички директор и кустос централне изложбе *Дунавских дијалога* (Србија): Мишљења сам да смо добили веома занимљиву изложбу која је, у сваком случају, оправдала свој наслов. Изложба је била замишљена као скуп три ауторске селекције. Мислим да смо у својим „одговорима“ на задату тему сва тројица били консеквентни – јасним ставом, избором уметника и њихових дела, те одређеним напоменама. Ја сам настојао да покажем да се средствима технологије у уметности може превазићи криза коју управо технолошки напредак изазива и намеће. Својим избором сам указао на: (а) уметнике који ововременским технолошким средствима исказују своју емотивност; (б) уметнике који средствима модерне технологије истражују поље властите емотивности. Чини ми се да је овом концепту близак и избор др Vladimira Beskida с тим што његова селекција врло ефектно и делотворно обједињује и сагледава уметничку персоналност кроз оптику социологије уметности. Коначно, Hartvig Knak ме је изненадио својим избором у којем је своје полазиште схватио инверзивно – њега интересују емоција као повод за настајање уметничког дела, с тим што те поводе налази у неким ексцесним ситуацијама и миљеима.

Дакле, изложба је отворила „нека друга питања“, што је, наравно, добро. Заправо, као уметнички директор Фестивала савремене уметности *Дунавски дијалози*, то сам и прижељкивао. Јер, читав концепт наше манифестације и јесте заснован на дијалогу, на уважавању различитих мишљења и ставова, на толерантној комуникацији и расправи...

АНА ВРТАЧНИК, сликарка (Србија): Симпозијум „Уметност у доба (не)емоционалности“ свакако је изузетно искуство. Као млада уметница, имала сам прилику да чујем низ квалитетних теоретских предавања из области визуелног мишљења за које верујем да ће ми бити од великог значаја за сопствена даља истраживања. На тему како је уметност позиционирана у доба (не)емоционалности и како одговара на захтеве времена у коме настаје неки од највећих теоретичара и историчара уметности одговорали су на различите начине кроз богато сопствено искуство. Управо у томе видим највећу чар симпозијума, у конгломерату различитих идеја и варијацији одговора на постављену, данас веома актуелну, тему.

ANOUK LEDERLE, менаџер у култури (Румунија): Мој први утисак о *Дунавским дијалозима 2015.* био је попут рапсодије! Савршено оркестриран од стране Весне Латиновић и Саве Степанова. У понедељак, 7. септембра, започели смо зарањањем у Словачкој, а затим смо пошли путем откривања других простора конвенционалних и неконвенционалних у Новом Саду, да бисмо завршили увидом у Србију пролазећи кроз Аустрију, Бугарску, Словенију и Црну Гору. Селектор и уметник сваке земље упознао нас је са својим универзумом. Кретали смо се као у процесiji кроз град који превазилази границе. Други дан је такође био обележен попут музичке партитуре. Веома интересантан симпозијум током преподнева дао нам је прилику да заокружимо тему „Уметност у доба (не)емоционалности“. Поподне је било посвећено другачијем путовању кроз град, захваљујући Мађарској, Хрватској, Немачкој, Румунији и Босни и Херцеговини. Атмосфера је била пријатељска и широкоумна са пуно дискусија међу учесницима. Лично, веома су ме импресионирали радови следећих уметника: Karl-Hein Ströhle (Аустрија) и Dan Maciucа и Vlad Ovariу (Румунија). Представљају заиста интересантан увид у нове трендове подунавских земаља у погледу визуелних уметности.

САЊА КОЈИЋ МЛАДЕНОВ, директорка Музеја савремене уметности Војводине (Србија): У времену гашења или реструктурирања многих традиционалних ликовних манифестација у региону, веома су битне прилике које омогућавају шире сагледавање интернационалне уметничке сцене. Фестивал *Дунавски дијалози* који се постепено развија и сваке године окупља све више сарадника, постаје ретко место код нас на којем је могуће презентовати бројне савремене уметничке концепте, афирмацијом веома важне идеје успостављања дијалога и релација између протагониста локалне и међународне, нарочито регионалне уметничке сцене. Овогодишње издање фестивала је својом успешном презентацијом показало да је битно истрајати и континуирано се развијати, како би се на основу искуства и нових партнерских мрежа стално квалитативно унапређивао проток информација и концепцијски приступ актуелној уметничкој пракси дунавске регије.

ЛАНА ГУЊИЋ, туризмолог, менаџер у култури (Србија): Први пут сам присуствовала *Дунавским дијалозима* и могу изразити само задовољство, као и жељу да и наредне године будем посетилац. Фестивал оригиналног концепта, са актуелном тематиком и изузетно интересантним садржајем има много тога да пружи. Највише ми се свидела

динамичност, атмосфера и уметнички амбијент који посматрача чини увек укљученим у оно што се дешава око њега.

ЕРВИН ЕРОШ, директор Централноевропске службе за прекограничне иницијативе на Балкану (Србија): Ове године имали смо част да организацију VII омладинског форума „Млади као покретачка снага ЕУ“ спојимо са свечаношћу отварања Фестивала савремене уметности подунавских земаља *Дунавски дијалози 2015. Дунавски дијалози*, као један од најзначајнијих уметничких догађаја у региону, имао је утицај и на рад нашег Форума где су млади подстакнути радом уметника из подунавских земаља покренули конструктиван дијалог о њиховој будућности. Узимајући у обзир импресије наших учесника као и моје личне, могу рећи да је уметнички програм *Дунавских дијалога* ове године био посебно интересантан, провокативан и инспиративан. Посећеност овог фестивала показала је да је региону потребно више уметничких дешавања са овако квалитетним програмом и организацијом и надамо се да ће Фестивал прерасти у манифестацију која ће се одржавати више пута годишње на радост читавог региона.